

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΥΠΟΚΡΙΤΑΙ

Εάν οί δημόσιοι γραφείς ἐν Νεαπόλει, ὡς ἀνέγνωμέν που, καὶ δὲν γνωρίζομεν ποία ἄλλη τάξις ἰανθρώπων ἀποχειροβιώτων ἐν τῷ Οὐρανίῳ Κράτει, φέρουσι πάντες διακεκριμένον τινὰ τύπον, ὃν παρέχει αὐτοῖς ἡ σύμπτωσης ἀηδῶν τινων χαρακτήρων ἐν τῇ ἐκφράσει, τῇ ἀναβολῇ, τῷ βραδισματι ἢ ἡ κοινωρικὴ αὐτῶν θέσις, ἡ δημιουργουμένη ὑπὸ τοῦ ἐπαγγέλματος των, ἐν Ἑλλάδι δυνάμεθα ἀπταιστως νὰ εἰπώμεν ὅτι πρὸς τὰς τάξεις ταύτας ἀντιστοιχεῖ ἡ τάξις τῶν ὑποκριτῶν, ἢ ἠθοποιῶν, κατὰ τὴν ὠμιλημένην ἐκφρασίαν, τάξις αὐτόχθων διὰ τὴν Ἑλλάδα, δημιουργηθεῖσα ἀπ' ἐαυτῆς, ἀναφυσήσασα ὡς οἱ ἀμάνιται ἐν τῇ λιπαρότητι τοῦ παρ' ἡμῖν αισθητικῷ ἐδάφους καὶ ζωογονηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδικούς ἀνατέλλοντος Ἡλίου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσιογραφίας. Δὲν θέλομεν νὰ μεμφθῶμεν τοὺς Ἑλληνας ὑποκριτὰς οὐδὲ νὰ κατεριωνευθῶμεν τῆς ἀθλιότητος τῶν πλακωδίων τούτων ὄντων, τῶν νομαδῶν τῆς Ἑλληνικῆς Σικηνῆς, τῶν φερεοίκων τούτων πλασματῶν, τῶν μεταφερόντων μεθ' ἐαυτῶν ὡς τὰ ὄστρακιδόδεσμα τὰς οἰκίας των, τῶν ἀτυγῶν ὑπάρξενων, τῶν ὁποίων ἐστρέβλωσε μὲν τὴν φύσιν ἢ πονηρὰ ἐπιείκεια τοῦ Τύπου καὶ εἰς τὰς ὁποίας εἶδωκε τὸν τύπον τῆς ἀθλιότητος ἢ ἀστοργίᾳ τῆς ἀμορφώτου ἐπι Ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἐξ ἐναντίου οἰκτείρομεν τοὺς συγχρόνους Ἑλληνας ὑποκριτὰς καὶ θλιβόμεθα ἐπὶ τῇ θέσει αὐτῶν, τῶν ὁποίων ἢ μὲν αὐστηρότης τοῦ τύπου θὰ ἠδύνατο νὰ καλλιεργήσῃ τὸ τέλειον καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἢ στοργὴ τῆς κοινωνίας θὰ ἠδύνατο νὰ παράσῃ ἄξιοπρεπεστέραν θέσιν. Ὡστε βλέπετε, ὅτι μόνον τὴν Ἑλληνικὴν κοινωρικὴν μεμφόμεθα, φωτογραφουμένη δὲ ψυχρῶς τὴν κατάστασιν, τὴν νοσολογικὴν μᾶλλον εἰκόνα, ἣν παρουσιάζει τὸ ἄρρωστον σῶμα τῆς Ἑλληνικῆς Ὑποκριτικῆς. Καὶ δὲν ἀδικουμέν νομίζομεν οὐδένα οὕτω. Ἐν κόσμῳ ἡμιστὰ θεατρικῷ, ἐν κοινωρικῇ ἀπωλεσάσῃ πᾶν ἔγνος αισθήσεως τοῦ καλοῦ, ὑπὸ μακροχρόνιον δουλείαν, καὶ θαμβωθείσῃ πρὸ τῆς αἴγλης τῆς πολυωνύμου

προόδου τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἔθνων, κοινωνικῶς μάλιστα περιαλειφθεῖ τὸν τύπον Εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, ἀλλ' ἥτις κατ' οὐσίαν ἔτι διατηρεῖ τὸσαῦτα ἄγρια ἔνστικτα καὶ τόσην παχυλότητα νοῦ ἐν τῇ ἀντιλήψει καὶ αἰσθήσει τοῦ καλοῦ, δὲν ἠδύνατο βεβαίως ν' ἀναπτυχθῆ ἢ κατ' ἐξοχὴν λεπτὴ τέχνη τοῦ Ὑποκριτοῦ, τέχνη, ἐφ' ἣ ἐσεμνύνθησαν οἱ γίγαντες τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νεωτέρου δράματος, οἱ Σοφοκλεῖς, οἱ Εὐριπίδαι, οἱ Σαίξπηρ καὶ οἱ Μολιέροι, τέχνη, τὴν ὁποῖαν διὰ σοφῶν ἰσχυρισμῶν ὁ μέγας Lessing ἠθέλησε νὰ κατατάξῃ μεταξὺ τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ τῆς ὁποίας τόσῳ σοφῶς ὑπεραπολογεῖται κατόπιν τῶν ἰσχυροτέρων ἐπιχειρημάτων ἐν τῇ σοφῇ του περὶ τούτου μελέτῃ. Καὶ σημειώσατε, ὅτι ἀκούοντες ἀριστοκράται ὑπῆρχον ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Εὐριπίδης, ὥστε νὰ μὴ ἀποφασίσωσι νὰ κατέλθωσι μέχρι τῆς σανίδος τῆς Σκηνῆς, ἀν τοῦτο θεωρεῖτο ἐπαίσχυντον— οὐδ' ὁ Μολιέρος πρὸς τοῖς τόσοις ἄλλοις, οὐδ' ὁ Σαίξπηρ, ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει, θὰ ἐμμιούοντο ἐκείνους, ἄνθρωποι οὐ μικρᾶς κοινωνικῆς τάξεως, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἔζησεν ἐν τῇ χλιδῇ τῆς Αὐτῆς Λουδοβίκου XIV, ὁ δὲ δεύτερος κατεῖχεν οὐ μικρὰν περιουσίαν καὶ κτήματα, τυγχάνων πρὸς πᾶσι τούτοις καὶ ἀνταποκριτῆς βασιλέως, κατὰ τὸν Σλέγελ. Οὐδὲ δύναται ν' ἀμφισβητηθῆ τὸ μεγαλεῖον Τέχνης, πρὸς τοὺς ἐργάτας τῆς ὁποίας παρέσχε τὰς ἐξοχωτέρας τιμὰς ὁ Αἰὼν τοῦ Λουδοβίκου XIV, καὶ τοὺς ὁποίους τόσῳ ἐτίμησεν ἔτι πρότερον ἐν Γαλλίᾳ Λουδοβίκος ὁ XIII διὰ τῆς περιφήμου ἐκείνης ὑπὸ χρονολογίαν 18 Ἀπριλίου 1641 declaration αὐτοῦ, Τέχνης ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ δὲν ἀπηξίωσαν νὰ σεμνύνωνται μεγάλοι ποιηταὶ καὶ μεγιστάνες, ὁποῖα πολλὰ Καλδερῶν τῆς Ἰσπανίας καὶ ὁ φιλόμουσος αὐτοῦ ἡμερῶν Φίλιππος ὁ Γ'. Τέχνης ἐπὶ τέλους, ἥτις προὐβίβασεν ἐν τῇ ἀνεπτυγμένῃ Εὐρώπῃ τοὺς ἐξόχους αὐτῆς ἀκολούθους μέχρι τῶν μεγάλων ποιητῶν, ὧν τὰ ἔργα ἐδιδάξαν, ἥτις ἀναχθιβάξει ἕνα Ρόσσην καὶ ἕνα Σαλβίνην μέχρι ἐνὸς Σλέγελ, ἥτοι ἕνα ὑποκριτὴν Σαίξπηρῶν δραμάτων μέχρι τοῦ σοφωτέρου σχολιαστοῦ τοῦ Σαίξπηρου. Κατόπιν τούτων δὲν πιστεύομεν νὰ θεωρηθῆ δύσκολος ἡ ἐξεύρεσις τοῦ αἰτίου, τοῦ δημιουργήσαντος τὴν ἀθλιότητα τῆς τάξεως τῶν παρ' ἡμῖν ὑποκριτῶν, οὐδὲ ν' ἀμφισβητηθῆ πρὸ μυριάδων συγγρόνων μικρῶν παραδειγμάτων ὁμοίας φύσεως, ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἀτμόσφαιρα ἀναπτύσσει τὸ ἐν πυρρῇ τάλαντον τῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἀναδεικνύει κατόπιν τοὺς καλλιτέχνας— ἀλήθεια αἰσθητικῆ σαφῆς καὶ ἀναπτυχθεῖσα θαυμασίως ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων κριτικῶν καὶ τὴν ὁποῖαν ἔθηκε ὑπὸ ἀμφισβήτησιν διὰ τῆς σκοτεινωτέ-

ρας περιπλοκῆς τοῦ σαφοῦς ὡς ἡ ἀλήθεια ζήτηματος μόνον ἢ παρ' ἡμῖν σύγχρονος Κριτική.

Ποία ἐν τούτοις εἶνε ἡ ἱστορία τῆς παρ' ἡμῖν Ὑποκριτικῆς; Ἐν τῷ μικρῷ ἔτι παρελθόντι ἡ Ὑποκριτικὴ ἀτυχῶς ἔχει τοὺς προἰστορικοὺς αὐτῆς χρόνους, οὓς φωτίζουσι μόνον ἀμυδραὶ παραδόσεις καὶ σκοτειναὶ legendes. Δὲν λέγομεν ὑπερβολήν. Ἡ αὐτόχθων παρ' ἡμῖν Ὑποκριτικὴ, ἡ ἀναδῶσασα μίαν ἡμέραν ἀκολούθους τινας, ὡς κοχλίας κατόπιν φθινοπωρινῆς βροχῆς, δὲν ἀριθμεῖ οὔτε ἀρχὴν συγκεκριμένην, οὔτε περιόδους ἀναπτύξεως χαρακτηριστικῆς. Οἱ πρῶτοι ἐν τούτοις φαίνεται ὑποκριταὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι ὑπῆρξαν ἐρασιτέχναι. Ἐν τῇ παχυλῇ ἀμαθείᾳ καὶ ταῖς ἀπὸ τῆς θρησκείας προλήψεσι, ταῖς κατεχούσαις τὴν νεότευκτον ἡμῶν κοινωνίαν, κατὰ τοὺς πρῶτους χρόνους τῆς ἀνεξαρτησίας ἡμῶν, μόνοι ἄνθρωποι ἔχοντες ἰδέαν τινα περὶ Θεάτρου καὶ Ὑποκρίσεως ὑπῆρχον ὀλίγοι λόγιοι, οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ σπουδασταὶ, αἱ δὲ πρῶται παραστάσεις ὑπῆρξαν ἢ παρ' αὐτῶν διδαχὴ ἐν μεταφράσει ἀρχαίων τραγωδιῶν καὶ ἐξελληνισμένων τινῶν ξένων ἔργων, οἷα τραγωδίαι τινεὶ τοῦ Ἀλφιεῖρη, ὁ Ἀριστόδημος τοῦ Μόντη καὶ τὰ ὅμοια. Ἐκ τῶν ἐρασιτεχνῶν τούτων τινὲς παρέμειναν εἰς τὴν σκηνήν· τούτοις προσετέθησαν ἄλλοι φιλότιμοι νέοι, ὅπως οὖν ἐγγράμματοι, καὶ οὕτως ἀπῆρτίσθησαν οἱ πρῶτοι θίασοι, ἀριθμοῦντες πολλάκις μέλη ἐπιδείξαντα οὐχὶ καταφρονητὴν ἰδιοφυίαν. Σημειωτέον ὅτι ἡ Ὑποκριτικὴ τότε δὲν εἶχε καὶ πολλὰς ἀπαιτήσεις παρ' ἡμῖν· ἔντονος ὀλίγον ἀπαγγελία, ἐξητημένη τις δραματικὴ στάσις καὶ μονότονοι χειρονομίαι, ἐθεωροῦντο ἀρκετὰ προσόντα διὰ τὸν ὑποκρινόμενον τὸν Ἀριστόδημον ἢ τὸν μαινόμενον Αἶαντα. Μετὰ ταῦτα χρονολογεῖται ἡ σύστασις τῶν πρῶτων ἑταιριῶν, τῶν ἀριθμοῦσῶν τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος ὑποκριτῆς, ἑταιριῶν ὅποιαί αἱ σήμερον, διατρέχουσαι τὰ πέρατα τῆς δούλης καὶ ἐλευθέρης Ἑλλάδος. Αἱ ἑταιρίαι αὗται ἠρίθησαν καὶ αὐτοσχέδιους τινεὶ δοκίμους καλλιτέχναις, διαφεύγοντας τὴν μονότονον καὶ διδασκαλικὴν ὑπόκρισιν, οἱ τοιοῦτοι δὲ νοεῖται ἦσαν πάντοτε ὀλίγιστοι, περὶ τοὺς ὁποίους συνεκεντροῦτο πλῆθος ἀπροσδιονύσων ὑποκριτῶν, ἄλλων ἄλλως ἀνάβάντων τὴν σκηνίδα τῆς σκηνῆς, τῶν μὲν μὴ ἀπεγοητευμένων ἐν τῆς στρεβλότητος καὶ τῆς ἀνεπιδεδεικτικότητος τῆς φύσεως αὐτῶν, τῶν δὲ ἀδιορθώτως ἐμμενόντων εἰς τὰς τεχνικὰς αὐτῶν — ἅς τὰς ὀνομάσωμεν ἰδιοτροπίαις. Ἡ αὐτὴ ἱστορία ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον. Ἴδού ἐν συνόψει ἡ βιογραφία τοῦ Νεωτέρου Θεάτρου — ἔρημον φυτὸν ἀνε-

φύη τοῦτο ἐν μέσῳ τῶν βάτων καὶ τῶν τριβόλων τῆς ἐρήμου, ὑπὸ τὰ καύματα τοῦ θερινοῦ μεσουρανήματος τοῦ Ἡλίου καὶ τὴν παγερότητα τῶν χειμερινῶν νυκτῶν. Πῶς ἀνεπτύχθη εἶνε θαῦμα, προκαλοῦν αὐτοδικαίως τὴν ἐπιεικίαν τοῦ κριτοῦ τοῦ παρ' ἡμῶν θεάτρου.

Ὅποιοι εἶνε σήμερον οἱ ὑποκριταί; Τοὺς γνωρίζομεν πάντες. Ναυαγοὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου οἱ πλεῖστοι, οἱ ἀποτυχόντες ἐν τῇ ἐνασχίσει πάντων τῶν ἐπαγγελημάτων, οἱ λιποτακτῆσαντες ἀπὸ τῆς πατρικῆς οἰκίας νέοι, τὰ ἄθλια θύματα καλῆς τιμῆς ἠθοποιοῦ καὶ κενόδοξοί τινες ἄεργοι, ἰδοὺ οἱ αὐτομολοῦντες εἰς τὰς τάξεις τῶν ὑποκριτῶν. Ναυαγοὶ σχεδὸν πάντοτε τοῦ κοινωνικοῦ βίου, προσκολλῶνται ἐπὶ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης σκιδῆος, αἰτινες ἀποκαλοῦνται Ἑλληνικοὶ θίασοι. Οἱ πεινῶντες ἄρτον εὐρίσκουσιν ἐν αὐτοῖς τοιοῦτον καὶ οἱ διψῶντες χειροκροτήματα εὐρίσκουσι ταῦτα μετὰ τῶν ἐπιεικῶν τάξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ δημοσίου. Οἱ μὲν κλείουσι τὰ ὄμματά με πλήρη τὸν στόμαχον καὶ οἱ δὲ με πλήρη τὴν κεφαλὴν καπνῶν κενοδοξίας. Τὸν παράτονον τοῦτον καὶ ἥμισυ φυσιολογικὸν ὄργανισμὸν διαδέχεται φυσικῶς ἡ ἀπογοήτευσις, ἡ δημιουργοῦσα γνωστούς τινὰς τύπους ἀπογοητευθέντων καὶ ἀνεπιδέκτων προσόδου ὑποκριτῶν, οἱ οἱ πλεῖστοι τῶν μεταπηδῶντων ἀπὸ ἐταιρίας εἰς ἐταιρίαν, μετὰ νέων ἐλπίδων, καὶ τῶν ὁποίων τὸ καλλιτεχνικὸν ἰδανικὸν συμπίπτει μετὰ τοῦ ἀθλίου αὐτῶν *statu quo*, ἐν τῷ ὁποίῳ προσκολλῶνται ὡς τὰ ὀστρακόδερμα. Τὸ ἐλαεινὸν τοῦτο θέαμα, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησε καὶ τὴν ἀπέχθειαν τῆς κοινωνίας πρὸς τὴν τάξιν αὐτῆν τῶν ἀνθρώπων, τοὺς μὲν ὀλίγους φιλοτίμους καλλιτέχνας, τοὺς μὴ ἐπαισχύνοντας τὸ ὄνομα τοῦ ὑποκριτοῦ ἀπογοητεύει, ὅτι καταριθμοῦνται μετὰ τὸν κύκλον τοσοῦτῳ ἀθλίων καὶ ποταπῶν ὑπάρξεων, εἰς δὲ τοὺς ἕξω τῆς σκηνῆς, τοὺς ἔχοντας τάλαντον ὑποκριτικὸν καὶ δυναμένους ν' ἀνέλθωσι καὶ διακριθῶσιν ἐπ' αὐτῆς, ἐμπνέει τὸν φόβον καὶ τὴν ἀποτροπίαν, οὕτω δὲ διατηρεῖται μὲν τὸ βδελυρὸν *statu quo*, ἐλάχιστα δ' εἰσέρχονται προσθευτικά στοιχεῖα. Δὲν πιστεύομεν νὰ θεωρηθῶμεν ἀδικούντες ἄλλως ἔχομεν τοιαύτας διηγήσεις, γενομένας ἡμῶν παρ' ἄξιωπρεπῶν ὑποκριτῶν, περὶ τῆς ἠθικῆς πλέον—οὐχὶ τῆς πασιφανοῦς τεχνικῆς—ἀθλιότητος τῶν συναδέλφων των, ὥστε νομίζομεν μάλιστα ὅτι ἐπιεικέστεροι τοῦ δέοντος φαινόμεθα. Ἄγνοομεν ἂν μόνη ἡ ἀθλιότης τινῶν ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν ὑποκριτῶν ἐδημιούργησε τὴν ταπεινὴν ἰδέαν, ἣν ἔχει περὶ αὐτῶν τὸ Ἑλληνικὸν δῆμόσιον, ἢ πρὸς ταύτην καὶ αἱ προλήψεις τῆς ἀμαθοῦς παρ' ἡμῶν κοινωνίας. Ὅπως δὲ—

ποτε ἢ περὶ αὐτῶν ιδέα τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινοῦ δὲν εἶνε τόσῳ κολακευτική. Καὶ παρὰ πᾶσι μὲν τοῖς ἔθνεσι τάξεις ἀνθρώπων ἠθέλησε νὰ ἐξευτελίσῃ τὸν κλάδον τῶν ὑποκριτῶν, παριστῶσα τούτους ὡς ἀνάισθητα ὄντα ἐκ συνήθους καὶ ἐπαγγέλματος συγκινούμενα, ἀσταθῆ ἐκ τῆς συνηθείας τὸν χαρακτήρα, καὶ πολλοὶ συγγραφεῖς ἐπεχείρησαν ν' ἀναβιδάσωσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς δημοσιότητος τὰ ἐν τῷ παραδύσῳ τῶν παρασκηνίων παραδράματα καὶ ἐπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ περιφήμου Τάλαμα ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀναίσθησίας καὶ τῆς double vue τῶν ἠθοποιῶν—ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τέλους οὐδ' ἐξευτελιστικὰ εἶνε καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τῆς τέχνης ἐπίδρασιν ἀναφέρονται μᾶλλον. Ἄλλὰ τῆς παρ' ἡμῖν ὑπολήψεως τῶν ὑποκριτῶν δεῖγμα ἔστω τὸ ἀκόλουθον ἐπεισόδιον, ὅπερ ἀφηγήθη ἡμῖν αὐτὸς ὁ παθὼν, ὑποκριτῆς ἀξιοπρεπέστατος καὶ καλὸς οἰκογενειάρχης. Διεπραγματεύετο ποτε οὗτος τὴν ἐνοικίασιν οἰκίας τινος καὶ εἶχον ἤδη περατωθῆ αἱ συμφωνίαι, ὅτε συνεκροτήθη μετὰξὺ τοῦ ιδιοκτῆτος καὶ τοῦ ὑποκριτοῦ ὁ χαρακτηριστικώτατος οὗτος διάλογος.

— Καὶ τί δουλειὰ κάνετε ; Βέβαια κάνένα ἐμπόριο. . . .

— Ὅχι· εἶμαι. . . ἠθοποιός.

— Δηλαδή ;

— Ἦλθαμε νὰ δώσωμε μερικὰς παραστάσεις.

— Σὰν νὰ λέμε εἶσαι θεατρίνος. Θεατρίνος αἶ ; Πήγαινε 'ς τὸ καλὸ, παιδί μου. Θεατρίνους ἐγὼ δὲ βάζω 'ς τὸ σπίτι μου, νὰ τὸ κακοσυστήσω κι' ἔπρεπε νὰ μοῦ τὸ πῆς προτῆτερα. Πήγαινε 'ς τὸ καλὸ.

Ὁ ιδιοκτῆτης σχίζει ἐν ταραχῇ τὸ συμφωνητικὸν καὶ ὁ ἀτυχῆς ὑποκριτῆς τρέπεται εἰς φυγὴν, βλασφημῶν τὴν ὄραν καὶ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐπάτησε τὴν καταρραμένην σανίδα τῆς σκηνῆς.

Σήμερον ἢ θέσις τῶν ὑποκριτῶν ἐβελτιώθη πως, χάρις εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων ἐξ αὐτῶν, οἵτινες δι' ἐκλεκτῶν σχέσεων καλλιτροῦσι τὴν περὶ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν φήμην, τὴν ὁποίαν ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, ὡς οἱ ἀνθρακῆς τοῦ μύθου, κηλιδοῦσιν οἱ ἄθλιοι αὐτῶν συνάδελφοι. Ἄλλὰ ρύγωμεν τὸν βόρβορον τῆς κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τῶν παρ' ἡμῖν ὑποκριτῶν. Ὅποίαν ἄρα γε παρουσιάζουσιν οὗτοι εἰκόνα ἐν τοῖς καλλιτεχνικοῖς προσοῦσι ; Σημειώσωμεν ὅτι ἐπεισερχόμενοι εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ ποιοῦ τῶν παρ' ἡμῖν ὑποκριτῶν οὐδὲ κἄν ὑπαινιττόμεθα τὰς ἀπροσδιονύσσους ἐκείνας φύσεις, τὰς ἀνεπιδέκτους πάσης προσόδου, τὰ ὄντα τὰ ἐστερη-

μένα παντός φυσικοῦ προσόντος, τὰ ἐπεικῶς ἀνεκτὰ ἐν τῇ σκηνῇ, τὰ χειρονομοῦντα ὑστερικῶς, τὰ πεφουσημένα, ὡς ἰνδικαὶ ὄρνιθες, καὶ ἐκρηγνύμενα εἰς φωνάς, οἰκείας εἰς δημοσίους μόνον κήρυκας, τὰ ψυχρὰ νευρόσπαστα τὰ κινούμενα ὡς δι' ἐλατηρίου ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τ' ἀποβάλλοντα πᾶν ἀνθρώπινον, πᾶν φυσιολογικὸν καὶ κατὰ φύσιν, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ὑποκριτικὴ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν φρικωδεστέρων παθολογικῶν συμπτωμάτων. Ἄλις τοιούτων ὑποκριτῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ σκηνῇ καὶ πᾶς λόγος περὶ αὐτῶν ματαιοσχυλία, διότι νομίζομεν ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ἐξησχημένος ὀφθαλμὸς οὐδ' αἰσθητικὴ μόρφωσις μεγάλη πρὸς ἀντίληψιν τῆς παχυλῆς ἀπειροτεχνίας τῶν ὄντων τούτων. Πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἐξανθρωπισθέντων ἐκείνων ὑποκριτῶν, τῶν ἐγκυπτόντων κατὰ δύναμιν εἰς τὴν μελέτην τῶν χαρακτήρων, οὓς ὑποδύονται, τῶν ἀποθαλόντων κατὰ τὸ ἐνὸν τὰ τερατώδη σκηνικὰ καὶ τοὺς ἐλαρυγγισμοὺς ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ, τῶν ἰδόντων ξένους καλλιτέχνας καὶ προθυμοποιουμένων εἰς μίμησιν, τῶν εὐπροσώπως ἐπὶ τέλους παρουσιαζομένων ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Οἱ τοιοῦτοι, ἀτυχῶς ὀλίγοι, παρουσιάζουσι εὐπρόσωπόν πως καλλιτεχνικὴν εἰκόνα. Ὑποκρίνονται φυσικῶς, χειρονομοῦσι μετρίως, λαλοῦσιν ὡς ἄνθρωποι, ἀπεξεδύθησάν πως τὴν ἀπαισίαν μονοτονίαν ἐν τῇ ἐκφράσει, καταγίνονται περὶ τὴν ἀντίληψιν τῶν χαρακτήρων οὓς ὑποδύονται καὶ, μὰ τὴν αὐστηρότητα ἡμῶν, ἐν δράμασί τισι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὑποκρίνονται ὡς τέλει τεχνῖται, μετ' ὅλην τὴν ἀνισοροπίαν ἣν παρέχει ἡ ἀδεξιότης τῶν συνυποκρινόμενων. Ἄλλ' ἀτυχῶς τοῦτ' αὐτὸ δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν περὶ τῶν ἰδίων καὶ γενικῶς. Ἡ ἔλλειψις ἀρετῶν καλῶν ὑποκριτῶν ἀναγκάζει τοὺς κρείττους νὰ ὑποδύονται τοὺς ποικιλωτέρους καὶ μᾶλλον ἀντιθέτους χαρακτήρας, οὕτω δὲ βλέπομεν αἴφνης καλὸν ὑποκριτὴν, ἀδεξιότατα ὑποκρινόμενον ἐν τισι δράμασι καὶ ἀδυνατοῦντα ἐξ ἄλλου νὰ καλλιεργήσῃ τὴν ἰδιοφυίαν αὐτοῦ. Ἐνθυμούμεθα καλλίστην ὑποκρίτριαν, ἀναδεικνυμένην εἰς τοὺς χαρακτήρας τῆς λεπτῆς κωμωδίας ἐνάμιλλον ξένων αὐτῆς συναδέλφων, χαρυστάτην καὶ φυσικωτάτην ὡς κόρην καὶ ἐρωμένην ἐν τῇ κωμωδίᾳ, ἀλλ' ἥτις, μᾶλλον πάρεργον θεωροῦσα τὴν ἐν τῇ κωμωδίᾳ ὑπόκρισιν, καὶ παραβλέπουσα τὴν ἰδιοφυίαν αὐτῆς ἐπίστευεν ἐκαστὴν μᾶλλον διαπρέπουσαν ἐν τῷ δράματι. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει παρ' ἅπασιν τοῖς Ἑλλήσιν ὑποκριταῖς. Ἐξ ἐνός ἢ ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀνάγκη, ἀφ' ἑτέρου δ' ἡ παραινῶρισις καὶ ἀμείλεια τῆς ἰδιοφυίας καὶ ἡ παρομιώδης, καθαρῶς ἑλληνικὴ ἀξιώσις τῆς γενικῆς εἰδικότητος, εἶνε πρόσκομμα παρεντιθέ-

μενον πάντοτε εἰς τὴν πρόοδον τῶν Ἑλλήνων ὑποκριτῶν. Οὐσιώδεις ἐλάττωμα ἀναγνωρίζομεν ἔτι παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ὑποκριταῖς τὴν ἔλλειψιν λεπτότητος· τοῦτο δ' ἐπικυροῖ καὶ τὸ ὅτι εἰς μὲν τοὺς χονδρῶδες καὶ ὀρμητικούς χαρακτῆρας, ἐν τοῖς ὁποίοις ἄδρῶν ἐγκρατεία καὶ ἐκφάνεται τὸ πάθος, διαπρέπουσι μᾶλλον οἱ Ἑλληνες ὑποκριταὶ ἢ εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοὺς λεπτοὺς κατ' ἐξοχὴν, ἐνθα ἀπαιτεῖται ἡ λεπτότης ἐν τῇ ἐκφράσει, τῇ κινήσει, τῇ φυσιογνωμίᾳ, τῇ φωνῇ. Ὁπωσδήποτε δηλαδὴ δὲν κατώρθωσαν ν' ἀπαλλοτριωθῶσιν ὅλως οἱ Ἑλληνες ὑποκριταὶ τῆς μαστιζούσης αὐτοὺς μονοτονίας. Ἐκ τούτου ἤμιστα καλλιεργοῦσι τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου, τοὺς λεπτοὺς μορφασμοὺς, τὴν ἐντεχνον καὶ φυσικὴν κίνησιν τῶν ὀφθαλμῶν, τὴν ἁρμονίαν τῶν καθ' ὅλου σωματικῶν κινήσεων, τὰς ἐλαφροὺς κυμάνσεις τῆς φωνῆς, τὴν ποικιλίαν περὶ τὸν τόνον αὐτῆς, τὴν ὁμαλὴν μετάβασιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ τραχέος εἰς τὸ θωπευτικόν, τὸ νοθετικόν, τὸ κλαυθμῶδες, τὸ ἄρρενωπὸν καὶ τὴν λοιπὴν ποικιλίαν τῶν χρωματισμῶν τῆς φωνῆς. Ἡ προσοχὴ αὐτῶν συγκεντροῦται ὡς εἴπομεν περὶ τὰς γενικὰς καὶ ἄδρᾶς κινήσεις, τὰς τῶν σκελῶν τουτέστι, τοῦ σώματος, τῆς κεφαλῆς. Αἱ κινήσεις τῶν δακτύλων, ἡ ποικιλία τοῦ βαδίσματος, ἡ στάσις, ἡ τῆς ἀναβολῆς διευθέτησις θεωροῦνται παρ' αὐτῶν ὡς τὰ πολλὰ πάρεργα. Καὶ διὰ τοῦτο λέγομεν ὅτι ἐλλείπει ἀπ' αὐτῶν ἡ λεπτότης, τὴν ὁποίαν μῶλις διακρίνομεν ἀναπτυχθεῖσαν εἰς εὐάρεστον βαθμὸν παρ' ἐνὶ καὶ μόνῳ τῶν διακρινομένων συγγρόνων ὑποκριτῶν, ὃν ἀποφεύγομεν νὰ ὀνομάσωμεν διὰ τὸ γενικὸν τῆς διατριβῆς ἡμῶν. Ἐπειτα ἄλλη πάλιν οὐσιώδης ἔλλειψις εἶνε ἡ ἄγνοια τῶν κρατούντων τύπων ἐν ταῖς ἀνωτέραις ἀριστοκρατικαῖς τάξεσι καὶ ἡ ἱστορικὴ πάλιν ἄγνοια τῶν τύπων τῆς συμπεριφορᾶς ἐν τοῖς διαφόροις χρόνοις, ὅπου δὲ πάρεστιν ἡ ἀνάγκη νὰ ὑποδυθῶσιν οἱ ὑποκριταὶ ἡμῶν τοιοῦτους χαρακτῆρας, πολλὰ τὰ γελοῖα παρουσιάζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ πολλαὶ χυδαιότητες ἐν τῇ συμπεριφορᾷ καὶ παρατυπίαι ἀνεπίσσοται αἰφνης ἐπὶ σκηνῆς ἐν τοῖς ἀριστοκρατικωτέροις σαλοῖσι καὶ παρὰ τῶν ἱπποτικωτέρων χαρακτῆρων. Τὰς γενικὰς ταύτας ἐλλείψεις μῶλις εἰς ἀπόγευσιν παρέσχομεν, διότι τεχνικαὶ λεπτομέρειαι καὶ ἀνιχνάσι θ' ἀπέβαινον εἰς τοὺς ἀμυήτους ἐν τοῖς λεπτοῖς κανόσι τῆς αἰσθητικῆς καὶ ἰδίαν ὅλως διατριβὴν θ' ἀπῆλθον, ἥτις γενήσεται ἐν ἄλλῃ ἡμῶν μελέτῃ εἰδικωτέρᾳ.

Ἡ λυπηρὰ εἰκὼν, ἣν παρέσχομεν, τῆς παρ' ἡμῶν Ὑποκριτικῆς, οὐδὲ θ' ἀπελπίσει νομίζομεν, οὐδὲ θ' ἀπογοητεύσει, οὐδὲ τὴν εἰρωνεῖαν θὰ κινήσει

ἐπὶ τὴν πτωχὴν κεφαλὴν τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων ὑποκριτῶν. Ἐξ ἐναντίου ἡμεῖς ἐκλιπαροῦμεν τὴν μεσολάβησιν τῶν δυναμένων εἰς τὴν διόρθωσιν τῶν παρουσιαζόντων εὐέλπι μέλλον Ἑλλήνων ὑποκριτῶν καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς καλαισθησίας τοῦ κοινοῦ, τούτους πρὸ πάντων, διότι ὡς εἶπεν ὁ πολὺς Subrer «Former et épurer le goût est une grande affaire nationale».

Ἰουλίῳ 1885.

ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

ΑΠ' Τ' ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ

Mέσ' ἀπ' τοῦ Κόρφου τὴν καρδιά θωρῶ ἀπ' τ' ἀκρογιάλι
 Φουρτοῦνα μαύρη πῶρχειται, κακὸ κι' ἀνεμοζάλη·
 Τρέχουν γοργὰ τὰ κύματα, φουσκώνουνε, βογκοῦνε,
 Προφθάνονται, τσουγκρίζονται καὶ στὴν κορφή ἀσπρίζουν,
 Διγάκι μουρμουρίζουν,
 Γκρεμιζονται στὴν ἄδυσσο καὶ χάνονται καὶ σοοῦνε.

Κι' ἀμέσως μέσ' τὰ στήθη μου φόδος κρυφὸς γεννειέται·
 Κάποιος προχθὲς μοῦ ἔλεγε πῶς ὅποιος ἀγαπιέται
 "Ὅπως τὸ κῦμα θεὸ νὰ ἰδῇ κι' ἡ ἀγάπη του νὰ σβύνη·
 Γιατί ἡ ἀγάπη 'στὴν καρδιά κάθε γυναῖκας μοιάζει
 Μὲ κῦμα ποῦ χαράζει
 Εἰς τὴν κορφή κι' ὀπίσω του λίγο ἀφρὸ ἀφίνει.

Πῶς 'στὴν καρδιά τῆς γυναίκος ὅ,τι ἀφρὸς ἂν μείνη
 Ἐπ' τὴν ἀγάπη τὴν παλιὰ καινούργια τότε πίνη·
 Πῶς ἡ ἀγάπαις μοιάζουνε μὲ κῦμα ὅπου σβύεται
 Ἐπ' ἄλλο κῦμα 'π' ἄγρια τὸ σπάζει καὶ τὸ σβύνει,
 Γι' αὐτὸ τὴν ὥρα ἐκεῖνη
 Ἐμέσως μέσ' τὰ στήθη μου φόδος κρυφὸς γεννειέται.

(1885)

Π. Γ. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ